

Vendim nr. 44 datë 08.03.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Fiona Papajorgji, Kryesuese

Sandër Beci, Anëtar

Ilir Toska, Anëtar

në datën 08.03.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 1 (B) 2024 të Regjistrimit Themeltar, që i përket:

KËRKUESE: **BAFTJARE DERVISHI, SAIMIRA DERVISHI, BLERINA DERVISHI**, përfaqësuar me avokate Etlanda Petritaj, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. (2725) 11-2013-5611, datë 27.11.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës; nr. 10-2015-1167/514, datë 18.05.2015 të Gjykatës së Apelit Durrës; nr. 00-2023-3397, datë 13.09.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 43, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pika 1, shkronja “i”, 141 dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 dhe 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (ligji nr. 8577/2000).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (Kolegji), pasi dëgjoji relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkeset Baftjare Dervishi, Saimira Dervishi dhe Blerina Dervishi (vajzat e saj) kanë qenë bashkëpronare në pasurinë e paluajtshme apartament banimi, të ndodhur në lagjen nr. 6, rruga

“Kozma Nushi”, Durrës, me sipërfaqe 35.95 m². Sipas kërkueseve, origjina e kësaj pasurie rrjedh nga kontrata e shitblerjes e datës 19.03.1994, e lidhur mes palës blerëse F.D., Baftjare Dervishi dhe Blerina Dervishi, si dhe palës shitëse Ndërmarrjes Komunale Banesa. Kjo kontratë rezulton të jetë regjistruar në hipotekë me nr. 10783, datë 19.04.1994 në regjistrin e apartamenteve.

2. Nga aktet e administruara në dosje rezulton se shtetasi F.D. dhe kërkueset Baftjare Dervishi dhe Blerina Dervishi, të përfaqësuar nga i pari, kanë lidhur kontratën e shitblerjes nr. 3667/1370, datë 29.10.2001 me shtetasin P.A. (djali i kërkueses Baftjare Dervishi, me bashkëshortin e parë), sipas së cilës apartamenti i mësipërm i është shitur atij kundrejt çmimit 200.000 lekë. Sipas vërtetimit hipotekar të datës 09.11.2001 dhe certifikatës për vërtetim të pronësisë nr. serie 122932, datë 20.10.2009, të lëshuar nga Zyra Vendore e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZVRPP) Durrës, rezulton se shtetasi P.A. e ka regjistruar këtë apartament në regjistrin hipotekar nr. 902, datë 06.11.2001 dhe rezulton pronar i tij.

3. Kërkueset Baftjare e Saimira Dervishi dhe shtetasja E.D. në datën 08.06.2010 kanë paraqitur në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës kërkesëpadi me objekt konstatimin e pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes noteriale nr. 3667 rep., nr. 1370 kol., datë 29.10.2001, duke pretenduar se ajo nuk ishte e nënshkruar prej kërkueses Baftjare Dervishi; çregjistrimin e pasurisë nr. 3/197+1-4, volum 4, faqe 93, pallati 169, shkalla nr. 1, apartamenti nr. 4 nga regjistri i ZVRPP-së, Durrës në emër të shtetasit P.A. dhe regjistrimin e saj në emrat e Baftjare, Blerina, dhe Saimira Dervishi dhe shtetasës E.D. si dhe detyrimin e të paditurit të lirojë dhe të kthejë truallin dhe shtëpinë. Gjatë shqyrtimit gjyqësor të çështjes, kërkueset kanë kërkuar saktësimin e objektit të padisë sipas përcaktimit të nenit 185 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), ku, ndër të tjera, kanë kërkuar edhe konstatimin e pavlefshmërisë absolute të kontratës së kalimit të pronësisë të parcelës ndërtimore (shitje me rezervë e pronës) nr. 1719 rep. dhe nr. 1503/0 kol. të datës 13.09.2001, detyrimin e të paditurit për kthimin e vlerës së truallit dhe të ndërtesës, si dhe dëmshpërblimin për posedimin e sendit me keqbesim nga data e nënshkrimit të kontratës nr. 3667 rep. nr. 1370 kol., datë 29.10.2001 e deri më sot. Saktësimi i objektit të padisë është pranuar nga gjykata me vendim të ndërmjetëm.

4. Në vijim, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, me vendimin nr. (2725) 11-2013-5611, datë 27.11.2013, ka vendosur pranimin e pjesshëm të kërkesëpadi së ngritur nga kërkuesja Baftjare Dervishi për sa i përket pikës së parë të objektit të kërkesëpadi; konstatimin e pavlefshmërisë së kontratës së shitjes dhe kalimin e çmimit të shitjes paditëses Baftjare Dervishi dhe trashëgimtarëve të F.D.; rrëzimin e kërkesëpadi për pretendimet e tjera; pushimin e gjykimit

për paditëset Saimira Dervishi dhe E.D. për shkak të mosparaqitjes në seancën gjyqësore të datës 20.03.2012. Sipas gjykatës, kundër vendimit të pushimit mund të bëhej ankim në Gjykatën e Apelit Durrës brenda pesë ditëve, duke filluar ky afat për paditëset E.D. dhe Saimira Dervishi nga e nesërmja e marrjes dijani. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim pala paditëse.

5. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 10-2015-1167/514, datë 18.05.2015, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, me arsyetimin se vendimi i saj ishte i drejtë, i ligjshëm e i mbështetur në prova; hetimi i zhvilluar i plotë dhe i gjithanshëm, si dhe në përputhje me të drejtën e detyrueshme për zbatim për zgjidhjen e mosmarrëveshjes konkrete. Kundër këtij vendimi pala paditëse Baftjare Dervishi ka ushtruar rekurs.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-3397, datë 13.09.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit, me arsyetimin se ai nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 472 të KPC-së.

7. Në vijim, kërkueset kanë paraqitur ankim kushtetues individual në Gjykatën Kushtetuese (*Gjykata*), i cili është regjistruar në datën 15.01.2023, me objekt shfuqizimin e vendimeve gjyqësore të të tria shkallëve të juridiksionit të zakonshëm si të papajtueshme me Kushtetutën.

II

Pretendimet e kërkueseve

8. **Kërkueset**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar se u është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, në drejtim të:

8.1 *Së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm*, pasi procesi gjyqësor në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës ka zgjatur 3 vjet, 5 muaj e 19 ditë, në tejkallim të afatit ligjor nga momenti i depozitimit të padisë në datën 09.06.2010. Po kështu, edhe Gjykata e Lartë e ka gjykuar çështjen në datën 13.09.2023, ndërkohë që rekursi është regjistruar në datën 02.06.2015. Ajo ka vendosur mospranimin e tij pas më shumë se 8 vjetësh nga data e regjistrimit të rekursit, në kushtet kur duhet të dispononte brenda 60 ditëve në rast se ekzistonin kushtet për mospranimin e tij. Të dyja gjykatat e kanë gjykuar çështjen tej afatit të arsyeshëm dhe nuk kanë marrë në konsideratë moshën e thyer të kërkueses Baftjare Dervishi, e cila rrezikon të mos përfitojë nga e drejta e pronës.

8.2 *Standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi arsytimi i Gjykatës së Apelit Durrës se i padituri nuk ka vepruar me keqbesim gjatë nënshkrimit të kontratës së shitjes nuk qëndron, pasi ai ka qenë në dijeni të faktit se dikush tjetër e ka nënshkruar kontratën e shitjes në vend të kërkueses Baftjare Dervishi dhe në sajë të këtyre veprimeve e ka përfituar pronën në keqbesim. Po kështu, Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar lidhur me shkaqet për mosmarrjen në shqyrtim të rekursit të kërkueseve, si dhe mungon arsytimi i Kolegjit Civil të saj për arsyet e shqyrtimit të çështjes në dhomën e këshillimit dhe moskalimit të saj për shqyrtim në seancë gjyqësore.

8.3 *Së drejtës së pronës private*, të garantuar nga nenet 41 dhe 42 të Kushtetutës, pasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në kundërshtim me aktin e ekspertimit të datës 04.07.2013, që ka përcaktuar vlerën e objektit dhe dëmin e shkaktuar, i kanë kthyer kërkueseve shumën 200.000 lekë, që i korrespondon vlerës së shitjes së apartamentit të banimit sipas kontratës së shitjes, e cila është konstatuar nga gjykatat si akt absolutisht i pavlefshëm. Në bazë të aktit të ekspertimit, vlera e apartamentit objekt gjykimi, sipas çmimeve të tregut në vitin 2013, është 900.000 lekë. Ndërkohë, vlera e dëmit për shkak të përdorimit të tij me keqbesim nga viti 2001 deri në vitin 2013, nëse apartamenti do të jepej me qira, arrin shumën 730.000 lekë. Si rrjedhim, vlera përfundimtare e dëmshpërblimit që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm duhet t'u jepnin kërkueseve ishte 1.630.000 lekë.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. *Për legjitimitimin e kërkueseve*

9. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar

në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës.

10. Kolegji vlerëson se kërkuueset legjitimohen *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “ÿ”, të Kushtetutës, pasi kanë qenë palë në procesin gjyqësor, ndaj të cilit kanë ngritur pretendime në Gjykatë dhe kanë interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

11. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës, sipas të cilit individ mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individ t’u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural, por edhe që të gjitha pretendimet që ngrenë në këtë Gjykatë t’i ketë paraqitur më parë në këto instanca, të paktën në substancë (*shih vendimet nr. 14, datë 21.06.2022; nr. 12, datë 09.03.2021; nr. 8, datë 19.03.2018 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në drejtim të shterimit të mjeteve juridike, Kolegji vëren se kërkuësja Saimira Dervishi, e cila ka qenë palë paditëse në procesin gjyqësor, nuk ka ushtruar rekurs kundër vendimit të gjykatës së apelit, ndërsa kërkuësja Blerina Dervishi, e cila ka qenë palë e tretë në këtë proces, nuk ka paraqitur as ankim, as rekurs kundër vendimeve të gjykatave të faktit. Si rrjedhim, Kolegji çmon se ato nuk kanë shteruar mjetet ligjore në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës. Ndërkohë, kërkuësja Baftjare Dervishi (*kërkuësja*) i ka ezauruar të gjitha shkallët e ankimit të vendimeve gjyqësore, ndaj Kolegji vlerëson se ajo e ka përmbushur kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive.

13. Në rastin në shqyrtim, Kolegji vëren se kërkuësja, ndër të tjera, ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm, pasi procesi gjyqësor në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës ka zgjatur 3 vjet, 5 muaj e 19 ditë, në tejkalim të afatit ligjor nga momenti i depozitimit të padisë në datën 09.06.2010. Po kështu, edhe Gjykata e Lartë e ka gjykuar çështjen në datën 13.09.2023, ndërkohë që rekursi është regjistruar në datën 02.06.2015. Ajo ka vendosur mospranimin e tij pas më shumë se 8 vjetësh nga data e regjistrimit, në kushtet kur duhet të dispononte brenda 60 ditëve në rast se ekzistojnë kushtet për mospranimin e tij. Të dyja gjykatat e kanë gjykuar çështjen tej afatit të arsyeshëm dhe nuk kanë marrë në konsideratë moshën e thyer të kërkuëses, e cila rrezikon të mos përfitojë nga e drejta e pronës.

14. Pas ndryshimeve që iu bënë KPC-së me ligjin nr. 38/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8116, datë 29.03.1996 “Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, Gjykata ka vlerësuar se legjislacioni i brendshëm parashikon mjete juridike që i ofrojnë individit rezultate konkrete për rivendosjen e së drejtës kushtetuese për gjykim brenda një afati të arsyeshëm dhe se individi duhet t’i shfrytëzojë ato përpara se t’i drejtohet asaj (shih vendimin nr. 3, datë 11.02.2021 të Gjykatës Kushtetuese).

15. Nisur nga sa më lart, Kolegji çmon se kërkesja i ka pasur të gjitha mundësitë t’i drejtohej Gjykatës së Lartë me kërkesë për konstatimin e cenimit të afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurës së shqyrtimit të kërkesës së saj, ndërkohë që rezulton se ajo nuk ka paraqitur ndonjë kërkesë të tillë sipas parashikimit të KPC-së. Për rrjedhojë, vlerësohet se për këtë pretendim ajo nuk ka shteruar mjetet juridike efektive dhe për këtë qëllim ai nuk mund të merret në shqyrtim.

16. Pretendimet e tjera në drejtim të së drejtës së pronës private të garantuar nga nenet 41 dhe 42 të Kushtetutës dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor kërkesja i ka ngritur, në thelb, në rekurs ose janë pretendime ndaj vendimit gjyqësor të Gjykatës së Lartë, i cili ka përmbyllur procesin gjyqësor për shqyrtimin e themelit të çështjes, ndaj për rrjedhojë Kolegji vlerëson se për këto pretendime ajo e ka përmbushur kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive.

17. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000 ka parashikuar afatin 4-mujor nga konstatimi i cenimit për paraqitjen e ankimit kushtetues individual. Në rastin në shqyrtim vërehet se procesi gjyqësor i kundërshtuar nga kërkesja është përmbyllur me vendimin nr. 00-2023-3397, datë 13.09.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, ndërkohë që ankimi kushtetues individual është dërguar me postë në datën 13.01.2024 e në vijim është regjistruar në Gjykatë në datën 15.01.2024. Në këto rrethana, Kolegji vlerëson se kërkesja legjitimohet edhe *ratione temporis*.

18. Në drejtim të legjitimitimit *ratione materiae*, Kolegji vëren se kërkesja ka pretenduar se vendimet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm i kanë cenuar të drejtën për proces të rregullt ligjor në drejtim të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe së drejtës së pronës private, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës, të cilat *prima facie* hyjnë në juridiksionin e kësaj Gjykate.

19. Lidhur me pretendimin për cenimin e së drejtës së pronës private, nisur nga fakti se argumentet mbi të cilat kërkesja ka bazuar pretendimin e saj janë të ndërvarura me atë për cenimin

e procesit të rregullt ligjor, Kolegji çmon që çështja e paraqitur të analizohet në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, sipas të cilit prona private nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pronës private ka të drejtën e një gjykimi të drejtë. Prandaj duke mbajtur në konsideratë argumentet e paraqitura nga kërkuesja, Kolegji vlerëson të analizojë në vijim pretendimet e saj në drejtim të standardit të arsytimit të vendimit të lidhur me të drejtën e pronës private.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor të lidhur me të drejtën e pronës

20. Kërkuesja ka pretenduar se arsytimi i Gjykatës së Apelit Durrës se i padituri nuk ka vepruar me keqbesim gjatë nënshkrimit të kontratës së shitjes nuk qëndron, pasi ai ka qenë në dijeni të faktit se dikush tjetër e ka nënshkruar kontratën e shitjes në vend të kërkueses Baftjare Dervishi dhe në sajë të këtyre veprimeve e ka përfituar pronën në keqbesim. Gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në kundërshtim me aktin e ekspertimit të datës 04.07.2013, që ka përcaktuar vlerën e objektit dhe dëmin e shkaktuar, i kanë kthyer kërkueses shumën 200.000 lekë, që i korrespondon vlerës së shitjes së apartamentit të banimit sipas kontratës së shitjes, që është konstatuar nga gjykatat si veprim absolutisht i pavlefshëm. Sipas aktit të ekspertimit, vlera e apartamentit të banimit objekt gjykimi, me çmimet e tregut në vitin 2013, është 900.000 lekë. Ndërkohë, vlera e dëmit për shkak të përdorimit të tij me keqbesim nga viti 2001 deri në vitin 2013, nëse apartamenti do të jepej me qira, arrin shumën 730.000 lekë. Si rrjedhim, vlera përfundimtare e dëmshpërblimit që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm duhet t'i jepnin kërkueses ishte 1.630.000 lekë. Po kështu, Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar lidhur me shkaqet për mosmarrjen në shqyrtim të rekursit të kërkueses, si dhe mungon arsytimi i Kolegjit Civil të saj lidhur me arsyet e shqyrtimit të çështjes në dhomën e këshillimit dhe moskalimit të saj për shqyrtim në seancë gjyqësore.

21. Për sa i takon standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës, Gjykata ka theksuar se ai është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë, dhe duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Gjithashtu, detyrimi

për garantimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor nuk nënkupton se kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palëve ndërgjyqëse, por ai varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 13, datë 21.03.2023; nr. 19, datë 07.07.2022; nr. 80, datë 18.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Po kështu, Gjykata, në mënyrë konstante, ka pohuar se shqyrtimi i çështjes nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit nuk është vetëm një konstatim formal i paraqitjes së shkaqeve ligjore në rekurs, por konsiston në vlerësimin e këtyre shkaqeve dhe bazueshmërinë e tyre, duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore (*shih vendimet nr. 5, datë 09.02.2023; nr. 2, datë 11.02.2021; nr. 8, datë 26.02.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj Gjykata ka pranuar arsyetimin në mënyrë të kufizuar të vendimeve të mospranimit të rekursit të Gjykatës së Lartë, pasi, në thelb, shpreh shkaqet e mospranimit të rekursit nga ana e kolegjeve të saj gjatë shqyrtimit paraprak të tij në dhomën e këshillimit (*shih vendimet nr. 2, datë 11.02.2021; nr. 21, datë 16.04.2015; nr. 37, datë 19.09.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Në rastin në shqyrtim, Kolegji vëren se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës ka vendosur pranimin e pjesshëm të kërkesëpadisë së ngritur nga kërkuueset duke konstatuar pavlefshmërinë e kontratës së shitjes së vitit 2001, kalimin e çmimit të shitjes kërkueses Baftjare Dervishi dhe trashëgimtarëve të F. D., si dhe rrëzimin e kërkesëpadisë për pretendimet e tjera, duke arsyetuar në mënyrë të përmbledhur se kontrata e shitjes së vitit 2001 është absolutisht e pavlefshme, pasi në bazë të aktit të ekspertimit të kërkuar nga gjykata ka rezultuar se ajo nuk përmbante nënshkrimin origjinal të kërkueses Baftjare Dervishi dhe si rrjedhim ishte nxjerrë në kundërshtim me ligjin. Në referim të vendimit unifikues nr. 5, datë 30.12.2012 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, si dhe nenit 106 të Kodit Civil, gjykata ka vlerësuar se palët duhet të kthehen në gjendjen e mëparshme dhe përderisa sendi i rivendikueshëm nuk ekzistonte më, kërkueses Baftjare Dervishi dhe trashëgimtarëve të Fiqiri Dervishit t'u lihej çmimi i shitjes së sendit (*faqet 6 dhe 7 të vendimit nr. (2725) 11-2013-5611, datë 27.11.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës*).

24. Gjykata e Apelit Durrës ka lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, duke arsyetuar se ankimi i paraqitur nuk përmban shkaqe për të cenuar vendimmarrjen e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, e cila me të drejtë është shprehur se palët nuk mund të kthehen në gjendjen e mëparshme, pasi i padituri nuk ka çfarë të kthejë, pasi i gjithë objekti material i kontratës së shitjes së vitit 2001 nuk ekziston më, por është shndërruar në një send tjetër të paluajtshëm, i ndryshëm nga i pari. Po kështu, kjo gjykatë ka vlerësuar se edhe kërkimi i paditëses për dëmshpërblimin e vlerës së trullit dhe të banesës nuk pranohet, pasi ky kërkim është

i lidhur ngushtë me disponimin e saj në rrëzimin e kërkimeve të tjera në padi. Sipas saj, në rastin konkret nuk mund të flitej për keqbesim nga i padituri, pasi një qytetar i zakonshëm nuk i ka njohuritë juridike për të vlerësuar në kohën e nënshkrimit të një kontrate nëse ekzistojnë kushtet e pavlefshmërisë dhe të ligjshmërisë së saj sipas nenit 663 të KPC-së, pasi informimi i nënshkruesve për të tilla elemente të kontratës si një akt noterial duhet të bëhet nga noteri dhe redaktimi i aktit noterial duhet refuzuar në kuptim të neneve 40 dhe 41 të ligjit nr. 7829, datë 01.06.1994 “Për noterinë”, të ndryshuar. Po sipas gjykatës, i padituri nuk ka faj për veprimet e tij për shndërrimin e sendit të blerë në vitin 2001 në një tjetër formë materiale të paluajtshme dhe si pasojë nuk mund të ngarkohet me shpërblimin e dëmit nga paditësja (*shih faqet 4 dhe 5 të vendimit nr. 10-2015-1167/514, datë 18.05.2015 të Gjykatës së Apelit Durrës*).

25. Në vijim, pretendimet e ngritura në rekurs nga kërkuesja janë marrë në shqyrtim në dhomën e këshillimit nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, i cili ka vlerësuar se rekursi është bërë për shkaqe të ndryshme nga ato të përcaktuara në nenin 472 të KPC-së. Po sipas këtij kolegj, Gjykata e Apelit Durrës dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës kanë respektuar normat procedurale, të cilat mund të çojnë në pavlefshmërinë e vendimit gjyqësor ose procedurës së gjykimit, si dhe nuk rezulton të ketë shkaqe të rënda procedurale, të cilat të kenë ndikuar dukshëm në dhënien e vendimeve. Po kështu ky kolegj ka vlerësuar se nga aktet procedurale të gjykimit të zhvilluar rezulton se palëve iu është dhënë mundësia të realizojnë të drejtën e tyre të mbrojtjes, të paraqesin prova, të njihen me provat e palës kundërshtare, të debatojnë në lidhje me to, të shprehin qëndrimin e tyre për zgjidhjen e mosmarrëveshjes etj., duke respektuar të gjitha parimet bazë të zhvillimit të procesit të rregullt ligjor. Gjykatat më të ulëta kanë respektuar dhe zbatuar drejt dispozitat e ligjit material, kanë bërë një cilësim të drejtë të fakteve dhe rrethanave që lidhen me mosmarrëveshjen, kanë kryer një analizë juridike të plotë të provave dhe e kanë zgjidhur mosmarrëveshjen në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi. Kolegji Civil ka vlerësuar gjithashtu se vendimet e dhëna nga këto gjykata nuk vinin në kundërshtim me praktikën e Kolegjit Civil ose Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë (*shih paragrafin 21 të vendimit nr. 00-2023-3397, datë 13.09.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*).

26. Në këndvështrim të sa më lart, Kolegji rithekson se vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes, si dhe interpretimi i ligjit janë kompetenca të gjykatave të sistemit gjyqësor të zakonshëm dhe, si të tilla, nuk mund të jenë objekt i gjykimit kushtetues. Gjykata ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar

në procesin e shqyrtimit të çështjes. Në këtë kuptim, problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit mund të merren në konsideratë vetëm nëse përmes këtij procesi cenohen të drejta ose liri kushtetuese themelore, raste në të cilat Gjykata bën një vlerësim të natyrës kushtetuese, që dallon nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimin nr. 41, datë 22.12.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Bazuar në këto standarde kushtetuese, Kolegji vëren se pretendimet e kërkuases për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit kanë të bëjnë, në thelb, me vlerësimin dhe interpretimin e ligjit nga ana e gjykatave të zakonshme, çka nuk përfshihet në juridiksionin e Gjykatës. Nga ana tjetër, Kolegji vlerëson se interpretimi që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm i kanë bërë legjislacionit në fuqi dhe zbatimit të tij në rastin në shqyrtim nuk rezulton të jetë arbitrar dhe nuk paraqet probleme në aspektin kushtetues. Vendimi i Gjykatës së Lartë përmban të dhënat e palëve, vendimmarrjen e gjykatave më të ulëta, shkaqet e ngritura në rekurs, ligjin e zbatueshëm, si dhe pjesën arsyetuese ku parashtrohet vlerësimi i saj për vendimet e gjykatave më të ulëta. Ndonëse me arsyetim të kufizuar, ky vendim nuk rezulton të ketë kundërtënie dhe pjesa arsyetuese e tij lidhet me përfundimin e arritur në dispozitiv. Në të kundërt nga sa pretendon kërkuësja, Gjykata e Lartë, duke vlerësuar se rekursi është bërë për shkaqe të ndryshme nga ato të përcaktuara në nenin 472 të KPC-së (*shih paragrafin 25*), ka arsyetuar lidhur me arsyet e mosshqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore.

28. Në këto rrethana, Kolegji vlerëson se pretendimet e kërkuases për cenimin e arsyetimit të vendimit gjyqësor përfshirë edhe të drejtën e pronës, të analizuar në këndvështrim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, janë haptazi të pabazuara.

29. Në përfundim, Kolegji çmon se kërkesa nuk plotëson kriteret ligjore për pranimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronjat “d” dhe “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.